

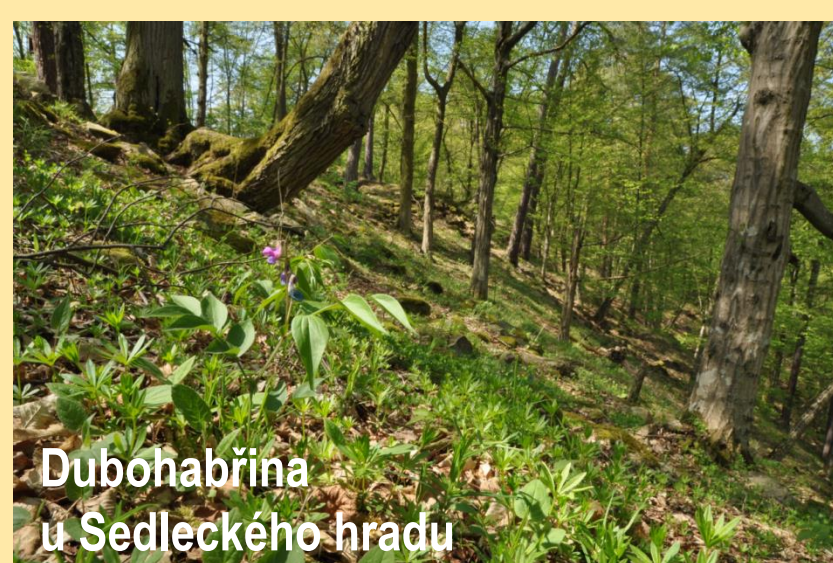
ÚDOLÍ OSLAVY A CHVOJNICE – PESTRÁ KRAJINA NA POMEZÍ VYSOČINY A JIŽNÍ MORAVY

Údolí Oslavy a Chvojnice mezi Náměští nad Oslavou a Oslavany je mimořádně cenný kus přírody, zachovaný na pomezí Česko-moravské vrchoviny a jižní Moravy. Leží v mírně zvlněné krajině Jevišovické pahorkatiny, která se zvolna sklání k východu do Boskovické brázdy. Oslava a Chvojnice přitékají z výše položených vrchovin na severozápadě a na poměrně krátké vzdálenosti musí překonat převýšení okolo 200 m. V průběhu věků zde proto oba toky vytvořily hluboká údolí zaříznutá do skalního podloží. Údolí mají pestrý reliéf se svahy různých sklonů a orientací, členitým údolním dnem a extrémními stanovišti jako jsou skály a kamenná moře. Díky obtížné přístupnosti se zde uchovaly rozsáhlé porosty listnatých a smíšených lesů, tisíciletá přítomnost člověka však zároveň umožnila rozvoj a zachování rozmanitých nelesních společenstev. Spolu s nedalekým údolím Jihlavy vytvářejí jedinečný přírodní celek.

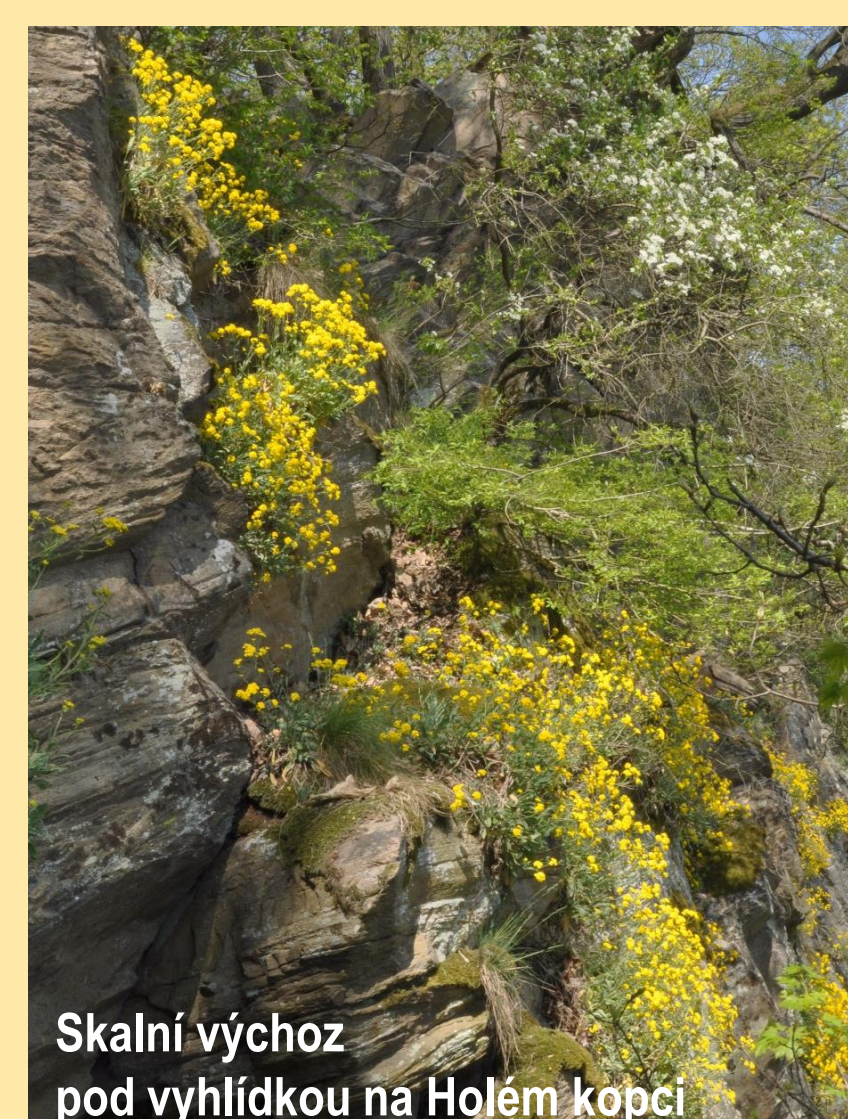
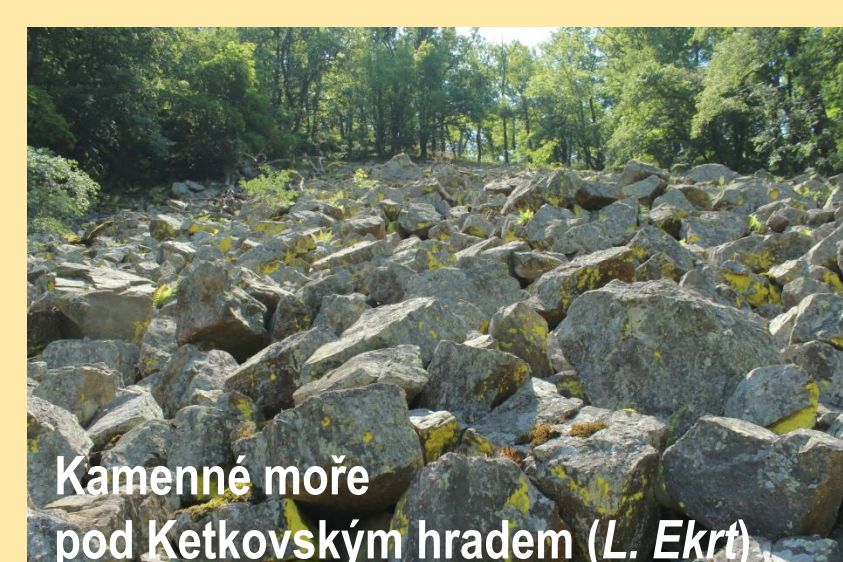
K údolím neodmyslitelně patří rozsáhlé **porosty listnatých a smíšených lesů**. Zatímco na okolních plošinách převažují plantáže jehličnanů, zejména smrku, v údolích se nachází pestrá mozaika přírodě blízkých lesních společenstev. Převažují stinné porosty s hajními druhy v podrostu, především **dubohabřiny** (porosty na hlubších půdách s dubem zimním, habrem, lípou srdčitou nebo javorem babykou) a **sut'ové lesy** (porosty na prudkých kamenitých svazích s habrem, javory klenem a babykou, lípami srdčitou a velkolistou nebo jilmem horským). Častá příměs starých borovic a jejich souší ukazuje, že tyto porosty byly v minulosti světlejší, než jsou dnes.

Na dnech údolí, především na Chvojnici, se zachovaly menší porosty **lužních lesů** (společenstva s olší lepkavou nebo jasanem ovlivněná tekoucí vodou), vzácně jsou zastoupeny **bučiny** (zejména na Vlčím kopci).

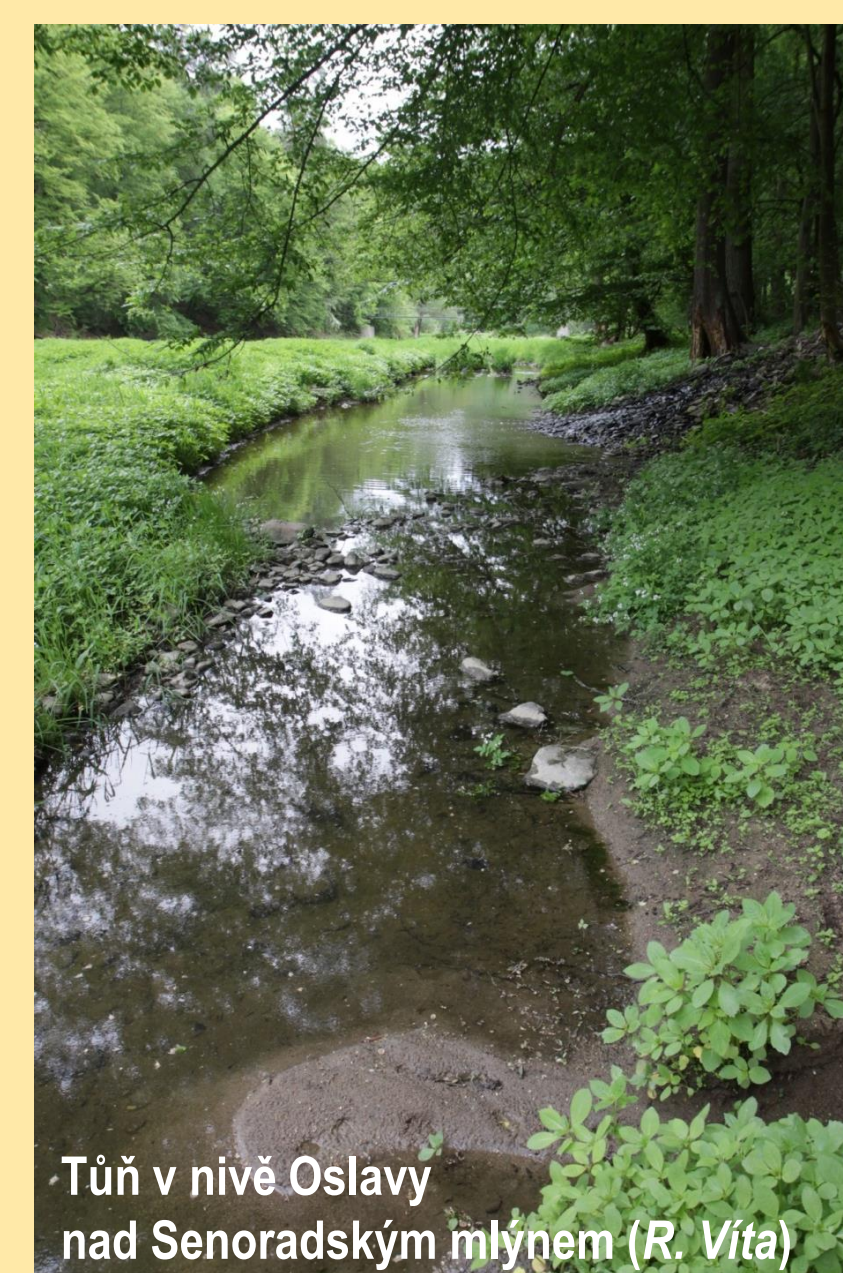
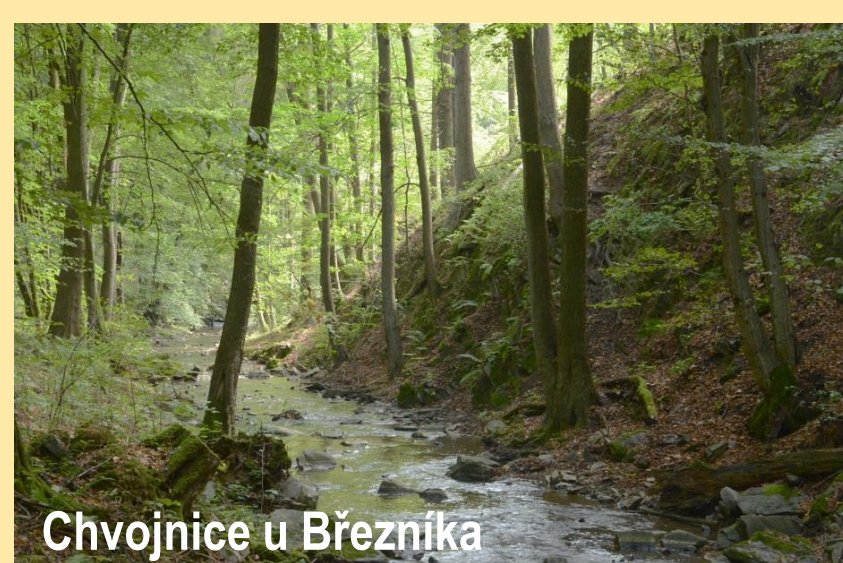
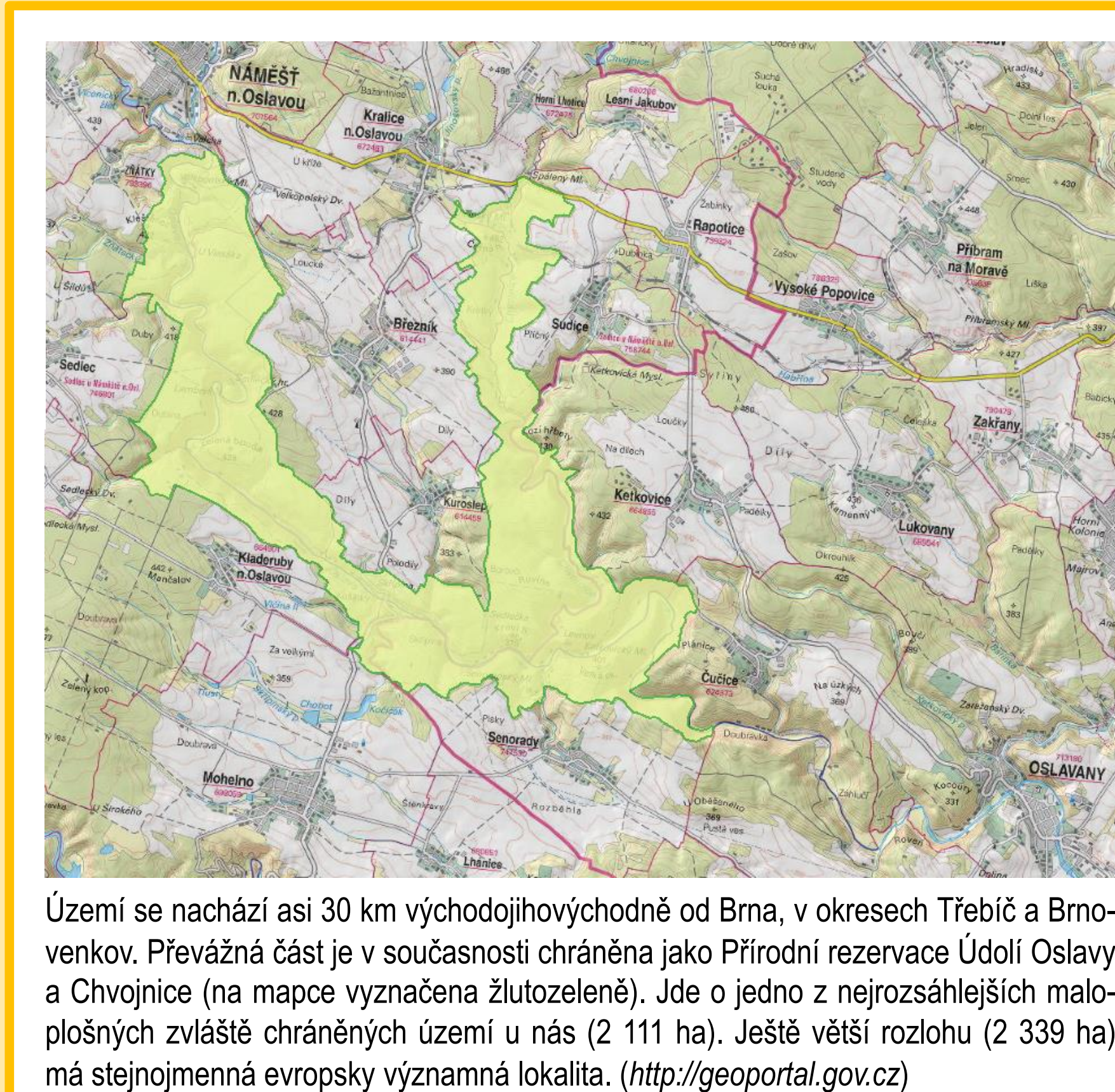
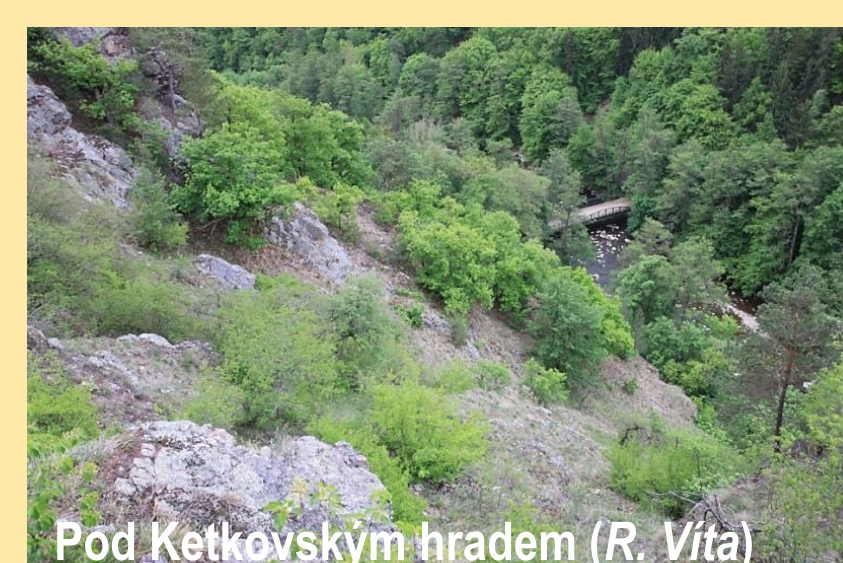

Pro mnoho živých organismů mají největší význam rozvolněné dubové, borové a smíšené porosty, na které je vázána bohatá flóra a fauna **světých lesů**, mimo jiné vzácné druhy brouků žijící v mrtvém nebo odumírajícím dřevě. Většina porostů je odkázána na vhodné hospodaření a bez lidských zásahů postupně zaniká.

Význačným rysem reliéfu údolí Oslavy a Chvojnice jsou **skalní sruby, stěny, ostrohy, sutě a kamenná moře**. Většina z nich vznikla hloubkovou erozí vodních toků a následným mrazovým zvětráváním v dobách ledových. K nejvýznamnějším patří skály a sutě v oblasti soutoku Oslavy a Chvojnice, Velká skála a Vodanský kopec u Senorad, Doubravka u Čučic, Jinošovnice, okolí Lamberka a Sedleckého hradu, na Chvojnici pak okolí Kozích hřbetů. Z biologického hlediska jsou významnými útočišti nelesních organismů.

Méně strmé výslunné svahy na řadě míst porůstá **vegetace suchých trávníků a křovin**, které jsou ohnisky biodiverzity, zejména rostlin a bezobratlých. Útočiště tu našly druhy jihoevropské a lesostepní, které u nás byly více rozšířeny v teplých a méně lesnatých obdobích čtvrtohor. Mnohdy k jejich přežití přispěl člověk, jako v případě tradiční pastviny na Véhonu u Senorad, jež stojí na místě pravěkého hradiska.

Dno údolí obou hlavních toků a jejich přítoků je také významným **mokřadem**. Koryta jsou na dlouhých úsecích přirozená a voda v nich je poměrně čistá, takže poskytuje vhodné podmínky pro život čistomilných vodních organismů. Fenoménem *par excellence* je balvanité řečiště Oslavy, zejména v úseku Divoké Oslavy od Vlasáka k Lamberku (peřej Pět prstů). Charakteristické jsou i kaskády drobných vodopádů, kterými přítoky Oslavy (např. Hučák, Kotlík, Cihelna) překonávají velké převýšení mezi dnem údolí a okolními plošinami. Tok Chvojnice je klidnější a na mnoha místech hrazený mrtvým dřevem, které vytváří tišiny a boční tůně. Spektrum mokřadů rozšířil i člověk stavbou mlýnských náhonů Skřipinského (též Kuroslepského), Senoradského a Ketkovického (Vydrova) mlýna.